

Hovoříme s předsedou představenstva Komory soudních znalců ČR Ing. Vladimírem Váchou

Když znalci nebudou, paralyzuje se systém dokazování

Od 1. ledna 2021 platí nový zákon o soudních znalcích č. 254/2019 Sb. a č. 255/2019 Sb., který upravuje jejich činnost společně s prováděcími vyhláškami č. 503/2020 Sb., č. 504/2020 Sb. a č. 505/2020 Sb. Co to přineslo, o tom jsme hovořili s předsedou představenstva Komory soudních znalců České republiky Ing. Vladimírem Váchou.

Pane předsedo, kolik je v České republice soudních znalců a znaleckých ústavů?

Web portál.justice.cz jako jediný úplný a oficiální seznam znaleckých subjektů v ČR eviduje nyní těsně před koncem roku ještě něco přes 7700 znalců a 138 znaleckých ústavů zapsaných v I. oddílu a 170 znaleckých ústavů zapsaných ve II. oddílu. S přelomem roku se však očekává další skokové snižování počtu znalců, které ve stále se zrychlujícím cyklu probíhá posledních zhruba 12 let (mezitím pokles znalců o 30 % a státních znaleckých ústavů až o 40 %!), přičemž znalecké ústavy zapsané v I. oddílu dle nového znaleckého zákona končí zcela, respektive se mají za nových zpřísněných podmínek transformovat do takzvaných „znaleckých kanceláří“. Znalecké ústavy zapsané ve II. oddílu jako převážně státem zřízované instituce budou na prahu rozhodování, zda za těchto podmínek bude pro ně únosné provozovat činnost v mezích nejen ekonomicky „utaženého“ zákona, který spolu s prováděcími předpisy chce, stručně řečeno, po znalcích „za málo peněz až neskonale příliš muziky“, ale nejen muziky, ale i značně více rizik sankcí, pokut a odpovědností, o nárůstu administrativy a dalších průvodních nákladů včetně pojištění ani nemluvě. Zde je na místě přísloví: „Mezi Příliš a Dost stojí vysoký most“.

Rok 2021 a roky následující ukáží, nakolik tento neuvážený přístup pohřbil dostupnost kvalifikovaného, nezávislého a až dosud vysoce odborného soudního znalectví, jehož tradici a organizovanost nám, snad kromě podobně tradičně vyspělého Rakouska, záviděla celá Evropa.

Odpovědnost znalců je obrovská. Pomůže podle vás nový zákon zlepšit kvalitu znaleckých posudků?

Rozhodně nikoli, což byla zřejmě bláhová představa předkladatele, které podlehlo Ministerstvo spravedlnosti ČR (MSP ČR) počínaje ministryní prof. Válkovou, přes ministry Pelikána, ministryni Malou, ministra Kněžíňka a nyní ve finálním schvalování i ministryni Marii Benešovou, která se alespoň kriticky vyjádřila, že některé části zákona je hodno poupravit (kdy a co již neřekla). Je až tristní, nakolik tito jistě erudovaní právníci a odborníci podcenili reálné potřeby znalectví a skutečný stav věci včetně absence podpory mezigeneračního předání zkušeností nové znalecké generaci, která však nepřichází a za těchto podmínek ani nepřijde.

Ministerstvo spravedlnosti ČR ve své důvodové zprávě k návrhu zákona (ZnalZ) odůvodnilo nutnost jeho přijetí tím, že dosavadní zákon o znalcích a tlumočnících absolutně nespĺňuje požadavky kladené na znaleckou činnost, takže neposkytuje prakticky žádné záruky, že znalec bude skutečným odborníkem. Dle ministerstva má dojít ke všeobecnému zkvalitnění výkonu znalecké profese, posílení výkonu dohledu a zvýšení jeho efektivity. Především má být rozšířeno přezkoumávání znaleckých posudků a kontrola, a to nejen formální, ale i věcné správnosti. Dále se jedná o zpřísnění a zefektivnění sankcí. Cílem návrhu zákona údajně bylo rovněž navýšení znalečného. K tomu ovšem při zkosnatělé úhradové vyhlášce č. 432/2002 Sb. (platné 18 let bez valorizace!!) už pradávno stačila novela vyhlášky

a nebylo vůbec třeba čekat na nový zákon. Paní ministryně mimo jiné na náš dotaz sdělila, že oprávnění posuzovat věcnou správnost znaleckého posudku je dáno již dnes v rámci dohledu nad řádným výkonem znalecké činnosti podle § 8 ZZT. V Poslanecké sněmovně dne 10. 9. 2019 však ministryně Benešová řekla: „Dnešní zákon nepovažuji za funkční, dohled nad znalci není efektivní.“ Podle názoru znalecké obce si však tato dvě konstatování trochu protirečí, protože vykonávat znaleckou činnost „řádne“ a vypracovat posudek „věcně správně“ jsou v reálu dva zcela odlišné pojmy. A co je tedy řádný výkon znalecké činnosti? Je to splnění náležitostí posudku podle § 13 vyhl. č. 37/1967 Sb. v platném znění do konce roku 2020? Zřejmě ano. Nicméně Nejvyšší soud ČR toto vymezení trochu zpřesnil, když napsal, že pro řádné provedení stačí, když jsou závěry posudku náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda je přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Věcnou správností je třeba nepochybně rozumět například správné určení příčiny havárie nějaké konstrukce, příčiny dopravní nehody nebo ceny posuzované věci. Řádné provedení posudku zdaleka nemusí znamenat, že posudek je věcně správný. Ve své praxi jsem se setkal s více posudky, které byly věcně chybné, ačkoliv požadavky na řádné vypracování možná splňovaly. Nejvyšší soud ČR ve svých rozsudcích, například spis. zn. 25 Cdo 583/2001 ze dne 25. 4. 2002 nebo spis. zn. 30 Cdo 5359/2007 ze dne 6. 1. 2010 konstatoval, že odborné závěry obsažené ve znaleckém posudku nepodléhají hodnocení soudem, tedy že soud nemůže přezkoumávat věcnou správnost odborných závěrů. Naopak Ústavní soud (spis. zn. III. ÚS 299/06) konstatoval, že znalecký posudek musí být podrobován též věcné správnosti a že ponechávat bez povšimnutí věcnou správnost znaleckého posudku, slepě důvěřovat závěrům znalce, by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů a že takový postup nelze z ústavněprávních hledisek akceptovat. Jistě je patrné, že názory obou soudů jsou diametrálně odlišné.

Odpověď na otázku, jak bude ministerstvo prakticky a objektivně kontrolovat věcnou správnost znaleckého posudku (§ 35), což je jeden z hlavních cílů nového zákona, se tudíž zcela vytratila a zákon tak dostal ministerstvo do pastí, ze které se asi nebude snadné dostat nejen vzhledem k uvedeným názorům dvou výše uvedených soudů, ale i co se volných a disponibilních kapacit revizních odborníků týká, pomíneme-li možnost revize posudků pouze takzvaně “od stolu“ a bez možnosti osobní konfrontace s předmětem posouzení, jehož reálný stav k datu posouzení již nebude možné ověřit.

Znalectví doposud upravovala norma více než padesát let stará. Byla změna nutná?

Rozhodně lze potvrdit, že aktualizací facelift původního zákona č. 36/1967 Sb. mimo jiné reagující na odpovědnostní změny NOZ a snahy o sjednocující kvalifikační podmínky na volném trhu práce EU, by plně stačil. Jak jsem již dříve uvedl nejen na stránkách vašeho odborného periodika, tak končící zákon je sice možné považovat za nezvykle starý, ale značně nadčasový tím, že byl tvořen podle mustru někdejší zahraniční předlohy rakouské provenience upravené pro tuzemské podmínky, kdy ZnalZ musel sloužit (a dosud zdárně přes 50 let sloužil!) nezávislému dokazování přírodních zákonitostí a různých jiných záležitostí, vycházejících z poznatků vědy a techniky, jakož i přírodních zákonů, které jistě nemohly být, nebyly a nejsou poplatné politickému režimu. Šlo například o vyšetřování dopravních nehod, příčiny havárií konstrukcí, určování příčetnosti osob, ověřování otcovství a podobně, což jistě obecně nepodléhá žádnému zřízení a je ryzí aplikací praktické vědy v praxi, a tak by to mělo zůstat. Zákon byl v tomto směru na dobu svého vzniku až nezvykle apolitický a dosud doznal jen dílčích změn a novelizací, což byl důvod vedoucí například k lepšímu prosazování

platných předpisů, jejich vymahatelnosti a sladování s EU. Bohužel přes existenci všeoborové Komory soudních znalců ČR od roku 1990 to, i přes naše snahy opřené o logické a ekonomické důvody, nevedlo k zákonnému přenesení účelné části pravomocí na tuto Komoru, a tak se stát pasoval a bohužel stále pasuje do role nejlepšího správce znalců i kata jejich přestupků u více než 50 oborů a pododvětví (celkem všech je přes 750!). My v tom spatřujeme lapsus, který již nyní má, ale ještě bude mít, zásadně negativní dopady na dostupnost a úroveň znaleckého dokazování, což je nám po mnoha letech naší angažovanosti líto, neboť pokles znalců pro nás znamená i pokles členské základny a ztrátu motivace mnoha našich znaleckých kolegů se nadále angažovat. A co hůř, v poměrně nepřehledné dikci a „gumovém“ výkladu nového ZnalZ může být znalec trestán a pokutován, byť i za svůj veskrze dobře míněný názor na věc prostý jakýchkoli determinujících faktorů ohrožujících jeho nezávislost. A to je velice fatální zjištění a vedle ekonomické nezajímavosti odměn též primární důvod, proč řada znalců i po mnoha letech nekolizní praxe ukončuje svou činnost – bohužel bez náhrady a bez předání svých letitých zkušeností.

Nový zákon byl schválen před déle než rokem. Jak je to s klíčovými prováděcími vyhláškami?

Jak je již uvedeno, tak nový zákon o znalcích č. 254/2019 Sb. a zákon č. 255/2019 Sb. přijaté již v roce 2019 upravují předlouho očekávané prováděcí vyhlášky č. 503/2020 Sb., č. 504/2020 Sb. a č. 505/2020 Sb., které však ve Sbírce zákonů vyšly až 7. 12. 2020(!), a to i přesto, že obsahují zásadní ustanovení, která vyžadují delší čas na přípravu, ač nový ZnalZ má účinnost již od 1. 1. 2021. Čili jde o další „faul“ naší legislativy a předkladatele (Msp ČR) vůči znalecké obci. Zde je třeba připomenout, že již v roce 2019 prošel Nový ZnalZ v PSP ČR po značné nevoli a připomínkách Senátu poměrně těsně, což mnohé, včetně nás, nemile překvapilo, a od tohoto data započal zrychlený proces trvajících postupného úbytku znalců. Tito znalci přes účinnost až od 1. 1. 2021 již pouze dokončovali nabrané zakázky a rezignovaně ukončovali svou činnost, případně si tuto činnost přechodně pozastavovali, neboť již ztratili motivaci k dalšímu odsunu již dříve odkládaných povinností (přechodně jde nejčastěji o rodinnou péči o seniory, nemocné členy rodiny, ale i řešení své vlastní zdravotní situace či znemožnění výkonu činnosti v samotném důsledku opatření C-19, souběh s pracovními změnami v zaměstnání). V této souvislosti je třeba zmínit, že naše Komora již po první vlně C-19 avizovala vládní kanceláři důvodné obavy v důsledku dopadů C-19, která by měla vést k odsunu účinnosti nového ZnalZ, přičemž našim doporučením bylo využít takto získaný čas k novelizační úpravě nejkoliznějších bodů přijatého ZnalZ. Ani přes ujištění asistentů a poradců premiéřské kanceláře o započatém řešení s Ministerstvem spravedlnosti ČR se nic neudálo. Naopak čekání na zázrak přerušily pozdě vydané prováděcí vyhlášky obsahující, mimo jiné, trvající degradaci výše odměn znalců, které v sazbě 300 - 450 Kč/hod. brutto (dle §2 vyhl. č. 504/2020 Sb.) přiznávají svou výší status rovný fakturační ceně dodavatele za práci nekvalifikovaného ukrajinského stavebního dělníka. Dehonestace pokračuje dál v §15, kde se za průvodní ztrátu času znalce přiznává 50 Kč/0,25 hod., tj. pouze maximálně 200 Kč/hod.!! Asi nejparadoxnějším faktem je, že do této sazby se dle Msp mají vejít i znalecké ústavy!! Zřejmě si teď každý udělá obrázek sám, nakolik jsou tyto odměny adekvátní požadované vysoké kvalitě posudků, kvalifikaci znalce (což je minimálně úplné vysokoškolské vzdělání, minimálně 10 let cílené praxe, bezúhonnost a bezdlužnost, úspěšné absolvování vstupních zkoušek), pojištění profesní odpovědnosti za rizika potenciálně hrozící újmy v posuzovaném případě a vystavení se rizikům sankcí a pokut. Ty jsou dle povahy limitovány více než tržními mezemi od 75 do 500 tisíc Kč včetně trestního stíhání. A propos, když jsme u zmíněných pokut, tak jejich rozsah popisující někdy až bagatelní či nejasný typ přestupků (§39/odst.1 m, n, o) je tristní a zřejmě to netvořil kdosi „s nohama na zemi“ a

smyslem pro realitu, neboť i pouhá spodní mez pokuty 75 tisíc Kč představuje při teoreticky uvažovaném čistém příjmu kolem 200 až 250 Kč/hod. z výše uvedených hodinových sazeb (300 - 450/hod.) celých cca 300 až 375 hodin činnosti znalce (pokuty se platí z čistého příjmu po zdanění!). Toto však při výkonu činnosti znalce po svém zaměstnání znamená minimálně 4 až 6 měsíců činnosti, a to jde jen o přestupky typu mylného či pozdního zápisu administrativních údajů posudku, nesprávného uzavření písemné objednávky posudku či nesprávného (neúplného) vyúčtování znalečného, o čemž rozhoduje nezřídka v odvolacích řízeních orgán veřejné moci, případně soud. V této souvislosti lze jako perličku závěrem zmínit vyhlášku č. 508/2020 Sb. o odměně a náhradě hotových výdajů konzultanta přibráného pro účely trestního řízení, kde se v §2/odst. 1 udává výše odměny tohoto konzultanta („pozor, i když jde o nezalce, tak musí jít nutně adekvátně způsobilého bezúhonného odborníka nepodjatého v dané věci!“) ve výši pouhých 150-225 Kč/hod., a to i s připomenutím, že obsahem odměny konzultanta (tj. v rozsahu podobném jako u znalce, který však má v sazbě i povinné pojištění újmy do výše minimálně 1 milion Kč. Naopak tam nemá náhradu ušlé mzdy či platu. Asi proto, že pak už by úzká výše znalecké sazby nestačila! Jde též o náklady:

- a) vynaložené na obstarání materiálního zabezpečení pro poskytnutí odborné pomoci,
- b) vynaložené na přípravné a administrativní práce vykonané v souvislosti s poskytnutím odborné pomoci,
- c) na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a pojistného na veřejné zdravotní pojištění a
- d) na úhradu daně, kromě částky odpovídající dani z přidané hodnoty, o kterou se zvyšuje odměna za poskytnutou odbornou pomoc.

Jak vidno, zde opravdu netřeba komentáře a je na pováženou, nakolik se od reality odtržení předkladatelé nového ZnalZ a jeho prováděcích předpisů, tj. legislativci Msp, ale nakonec i samotní poslanci hlasující „PRO“, zabývali výší mezd odborníků s praxí potřebnou pro výše uvedené konzultační úkony, protože sazba je stejně jako u znalců nadále nedostatečná. A přitom jde o nové předpisy, které měly vše dosud nevyvážené narovnat, jak obhajovalo již před více než pěti lety Msp ČR svou kritizovanou aktivitu v tomto směru, a to po dotazu ÚS ČR, který tehdy řešil ústavní stížnost šestnácti senátorů PSP ČR na protiústavnost nízce regulovaných znaleckých odměn, které reálně ve svých spodních úrovních neumožňovaly ani tvorbu přiměřeného zisku a nyní to není příliš lepší! Opak je nyní pravdou, protože 18 let stará sazba 350 Kč/hod. z roku 2002 dle dosavadní úhradové vyhlášky 432/2002 Sb. je při zohlednění reálně proběhlé mnohaleté inflace včetně tehdy značně nižších průvodních nákladech znalce podstatně vyšší jak z hlediska parity kupní síly, tak i přiměřenosti, než současných 450 Kč/hod., tvořících strop odměny dle vyhlášky č. 504/2020 Sb. Rozladěnost znalecké obce je značná a bohužel to nese své ovoce v nezájmu dál vykonávat znaleckou činnost vedoucí buď k ukončení této činnosti, a nebo přechodné pasivní rezistenci.

Pomineme-li ostatní pikantnosti a nepřiměřenosti části pasáží prováděcích vyhlášek, pak lze zmínit zejména povinné pojištění, které by přes svou objektivní potřebnost zejména ve spektru nízce regulovaných odměn pro orgány veřejné moci zasloužilo, aby je za znalce alespoň v povinném minimu škody do 1 milionu Kč kompenzačně hradil stát skrz Msp ČR (toto v námitkách prosazovala i KSZ ČR), ale zejména by byla jistota jasně definovaného korpusu obsahu pojistné smlouvy garantovaného státem, kdy znalci by se jen případně dopojišťovali podle svých specifických potřeb a rozsahů posouzení. I to považujeme za fatální selhání systému, neboť vysoce specifické a v novém ZnalZ vágně vymezené pojištění znalecké činnosti v jejích více než 50 oborech je značně odlišné než u ostatních profesních Komor s úžeji vymezenou činností, jejichž služby stát primárně nevyužívá tak hojně, natož pak odměnou takto nízce regulované a v právně vypjatých zadáních jako znalecké posudky,

kteří bývají zpravidla tím meritorním důkazem pro další rozhodování, často se značnými důsledky majetkové, trestní či rodinné povahy.

Kdo má mít nad znalci dohled? Změnilo se něco?

Výkonem dohledu nad znaleckou činností je dle nového ZnalZ Msp ČR. Dosud to vždy bylo v gesci příslušných Krajských soudů a tyto regionální potřeby i znalost byla při léta zavedeném systému spíš výhodou, zvláště když existuje institut periodických porad Msp ČR s předsedy Krajských soudů, kde šlo operativně sjednocovat metodiky nejen v oblasti soudních znalců. Nadbytečnost či míru funkčnosti této změny ukáže až čas, nicméně primárně jde spíš o potenciální kolize důkazní nezávislosti, což by v demokratické společnosti nemělo mít prostor pro z důvodů politických tlaků, což však nelze při častém politickém přeořazování personálního vedení Msp zcela vyloučit (zásadní výtka v tomto smyslu měl již předseda ÚPV Marek Benda při projednávání zákona v PSP a tato výtka paradoxně zanikla. Zmínil ji pak v dalším projednávání až Senát PSP, ovšem bez výsledku). Zasvěcení jistě zaregistrovali jisté více či méně skryté náznaky legislativních zásahů do nezávislosti, které byly v posledních letech patrné i u soudů a státních zastupitelství, což jsou ale, na rozdíl od znalců coby ryze externistů, přímé součásti státního rezortu, který je též plně zaměstnanecky hrazen. Tudíž alespoň v tomto měly ze samotné podstaty nezávislé znalecké subjekty možnost volby. Systém realizovaný novým ZnalZ se však ke znalcům skrz nové předpisy chová stále více direktivně až „zaměstnanecky“, ač forma, výstupy i kladené nároky jsou diametrálně odlišné. Znalec stejně jako například soudce, nebo státní zástupce přece nemůže být v důsledku svazujících předpisů otrockým vazalem jakéhokoli demokratického pluralitního systému, pomineme-li při tom jinak zjevné rozdíly v uvedených profesích.

S navýšením odměn měl nový zákon změnit standardy práce, potažmo metodiky. Podařilo se?

Jde o další deficitní a absentující položku nového ZnalZ, s níž se dosud Msp nevypořádalo a zřejmě ani řádně nevypořádá. Verifikované standardy chybí, proklamované metodiky rovněž, ač pro řadu oborů již mnoha lety zažitá postupy aplikované většinou znalců existují a žádné zásadní potíže to v praxi nepřináší. Obecné náležitosti znaleckého posudku vymezuje §28 nového ZnalZ a též vyhláška č. 503/2020 Sb. od §39 včetně dále. To ale jistě není dostatečná náhrada za dříve slibované a zákonem zdůvodňující metodické standardy vždy obor po oboru včetně jejich případných odvětví, eventuálně specializací. K tomu lze poznamenat, že naplnění tohoto úkolu by byl těžký oříšek i pro naši profesní Komoru, natož pro oborové neodborníky z Msp ČR, kteří se dostali do pasti, z níž si těžko sami pomohou. V tomto kontextu může zamrzet, že chybí zákonná platforma podporující jasně vymezené spektrum pravomocí profesní znalecké Komory, která v našem případě existuje letos již 30 let.

Slyšel jsem, že o znaleckou činnost nemají mladí odborníci zájem a situaci mnohdy zachraňují znalci - důchodci. Ti nyní, v souvislosti s novým zákonem, údajně zklamaně končí. Je tomu skutečně tak?

Ano, bohužel je to přesně tak a žádné potěšení z toho opravdu nemáme. Zaprvé nám takto nechtěně klesá členská základna, ale zejména klesá dostupnost znaleckého dokazování, bez něhož nelze různé spory a řízení korektně rozhodovat. Ovšem horší je ukončení činnosti zkušených odborníků, kteří by za jiných příznivějších podmínek ještě mohli řadu let funkci znalce vykonávat a předávat své zkušenosti mladším kolegům. Dochází tak ke skokovému přerušení onoho školícího cyklu při generačních výměnách znalců, a to bez jakékoli náhrady,

neboť drtivou většinu oborů a odvětví nelze otrocky nastudovat (na řadu oborů/odvětví nejsou ani adekvátní školící zařízení včetně potřebných kapacit). Jde o přímé zkušenosti konkrétní aplikace vědy v praxi, kde je letitá zkušenost nezastupitelná. Poklesy počtu znalců probíhají již více let, tudíž se Msp ani soudům nedařilo již za současných podmínek, natož pak za nově zpřísněných chybějící znalce přiměřeně doplňovat, a to nejen co do celkového počtu, ale především diferencovaně v nejpotřebnějších oborech/odvětvích/specializacích. Letos se pokles skokově zrychlil a zřejmě až roky 2021 a 2022 ukáží pravý stav kriticky deficitního nedostatku znaleckých kapacit, které byly u části oborů markantní již v posledních letech. Pokud jde o znalce-důchodce, kterých je v postupně stárnoucí generaci znalců nemálo, pak asi skutečně výše odměn v úhradových vyhláškách navržených Msp kalkulovala jen s pouhým brigádním příjmem těchto důchodových rentiérů, ale jistě ne optimálnější profesionalizaci znalectví nyní realizované povětšinou jako příjmem po hlavním zaměstnání. O to větším a jistě nemilým překvapením nejen pro Msp je zjištění, že dobrovolně končí i tito znalci-důchodci, natož pak končící znalci v produktivním věku, kteří se s vysoce nastavenými kvalifikačními požadavky a praxí potřebnými pro jmenování znalců užijí jinde výrazně lépe a bez nervů, odpovědnosti z vysokých sankcí, trestů a pokut. Za zmínku stojí dopis naší s funkcí končící ex-znalecké kolegyně lékařky v článku na titulní straně našeho webu <http://www.kszcr.cz>, který asi vystihuje situaci nejlépe, nicméně skutečným vrcholem bezpráví je výklad Msp ČR k novému ZnalZ určující povinnost profesního pojištění i znalce s pozastavenou činností, který v období nepotřebného pojištění posudky z objektivních důvodů přechodně vůbec nezpracovává (tj. příjem 0!), ač může jít dle ZnalZ až o 6 let.

Nový zákon každopádně působí především restriktivně a před každým znalcem tak stojí otázka, zda mu stojí za to pracovat a přitom žít v neustálém napětí, kým a za co bude sankcionován. Očekáváte nástup nových kvalifikovaných odborníků?

Vážení čtenáři, pokud jste dočetli smutný vývoj našeho soudního znalectví popsaný výše až sem, pak vám nejen patří dík za zájem o tuto celospolečensky potřebnou činnost, ale zřejmě si na tuto otázku odpovíte sami, bohužel jistě ne s pozitivním výsledkem. Rozumní a kvalifikovaní znalci odejdou a za daných podmínek možná zůstane nějaký čas ještě pár těch bláhových věřících ve zlepšení, které ale přes sliby a naše letité připomínky bohužel stále nepřichází, a to ani po více než posledních 15 letech cílených aktivit naší Komory, kdy zastávám ve čtvrtém volebním období funkci předsedy představenstva. Logicky všem našim členům i celé znalecké obci ubývá motivace i víra v lepší zítřky znalecké profese.

Pokud noví odborníci nedorazí, tak hrozí, že posudky nebude mít kdo zpracovávat, protože i mladší kolegové jsou demotivováni a nebudou mít od koho se učit. Nebo tomu bude jinak?

Když znalci nebudou, paralyzuje se systém dokazování a tím i činnost celé řady soudních kauz včetně vyšetřování orgánů činných v trestních řízeních (zejm. prokazování trestných činů, dopravních nehod, havárií, a podobně). Problémy mohou být i s realizací soudních či privátních zadání – např. ocenění majetku k různým úkonům jak v rodině, tak i ve svém podnikání, posouzení oprávněnosti či výše škod (újm), porušení smluv z důvodů technicko-ekonomických, porušení práv spotřebitele, posouzení přiměřenosti výběrových řízení, ale také svými lidskými dopady velice nepříjemné posudky z oblasti Zdravotnictví a pod...

Stát nebude mít při absenci znalců prověřené nezávislé odborníky na posuzování vhodnosti či výhodnosti různých zakázek, případně investic, a podobně. Namítnete-li, že tyto odborníky lze s využitím ZnalZ určit z praxe „ad hoc“, tak jde jen o polovinu pravdy, neboť závazným

přijetím takovéto zakázky od orgánu veřejné moci přechází na subjekt určený „ad hoc“ i s příslušným poučením veškeré povinnosti i zodpovědnosti znalce dle nového ZnalZ, paradoxně jen s výjimkou nepovinné pojištěnosti vůči újmě. Tudíž se dere na povrch dotaz: „Dělali byste coby oslovení odborníci - neznalci tuto de facto znaleckou činnost v režimu ad-hoc“? Na tuto otázku si zřejmě znovu nejlépe odpovíte sami, určitě opět nikoli s pozitivním výsledkem.

Určitým pozitivem, které nový zákon přináší, je možná objektivnější způsob jmenování nových znalců. Souhlasíte?

Souhlasit lze jen do té míry, že plošné sjednocovací podmínky mohly být aplikovány Msp i ve stávajícím režimu ZnalZ, tj. v přenesené gesci předsedů Krajských soudů a jeho stávajících poradních sborů pro znalecké otázky, jimž by ovšem bylo třeba pro rozšířené požadavky Msp „nalít krve do žil“ formou predisponování vyššího objemu rozpočtu na tyto činnosti, neboť problém jistě nebude v neochotě soudů sjednocovat postupy, nebo ano? Toto je spíš otázka na Msp, respektive jeho zkušenosti s dosavadním organizováním znalecké činnosti u Krajských soudů a mírou „poslušnosti“ těchto soudů při zavádění doporučení souvisejících s jednotnými nároky na budoucí, ale i stávající znalce, když například u některých soudů již před více než 10 lety docházelo z jejich vlastní vůle k ověřování znalostí znalců u vybraných oborů znalecké činnosti, zejména tam, kde soud vykazoval četnější objem stížností nebo nedostatků v činnosti znalců. Na druhou stranu je třeba být realisty a uvědomit si nároky a často svůj účel míjející opatření provázející tyto operace, když například řidičský průkaz již řidič po jeho vydání (pokud se nevyboduje) nemusí zkušebně obhajovat. Obdobně nejsou nijak preventivně přezkušováni advokáti, soudci, notáři, státní zástupci, exekutoři a tak dále., proč znalci ano?